

Stopy zapsané v kameni

Dokumentace hřbitovů v české části Těšínského Slezska

Hřbitovy jsou společnými místy paměti obyvatel regionu a zároveň společným archivem. Uchovávají jména a data, ale také příběhy rodin, jazyky, povolání, sousedské vztahy a stopy institucí, které po desetiletí utvářely místní život. V září začne čtvrtá etapa dokumentování této paměti v Těšínském Slezsku.

Projekt „Inventarizace polských stop na hřbitovech v české části Těšínského Slezska - 4. etapa“ realizuje Nadace pro rozvoj Univerzity kardinála Stefana Wyszyńskiego ve Varšavě ve spolupráci se spolkem Olza Pro z. s. Projekt získal podporu v rámci programu polského ministra kultury a národního dědictví „Ochrana kulturního dědictví v zahraničí“. Institut POLONIKA je institucí, která program spravuje.

Práce navazují na činnosti zahájené v roce 2022. Zahrnou vyhledání a zpracování náhrobků, hrobových kaplí, epitafů, nápisů a dalších forem připomínání spojených s dějinami polské komunity. Tyto objekty jsou zároveň součástí dějin jednotlivých obcí a společného dědictví regionu.

Hřbitovy zaznamenávají sousedství jazyků, vyznání a tradic. V rámci jedné rodiny se někdy setkávají polské a české podoby příjmení, různé jazyky nápisů i životní osudy formované změnami hranic a států. Projekt neuzavírá paměť do jediného příběhu, ale dokumentuje její mnohohlasost.

Dochované pomníky mají rovněž značnou uměleckou hodnotu. Dokládají činnost kamenických a sochařských dílen spojených s Karvinou, Jablunkovem, Těšínem a Ostravou i přenos vzorů z Krakova a Vídně. Andělé, obelisky, rostlinné motivy, náboženské symboly a typografie nápisů vytvářejí vlastní jazyk paměti Těšínského Slezska.

Během terénních prací bude každý vybraný objekt vyfotografován, popsán a lokalizován. Dokumentace zahrne čtení nápisů, měření, určení materiálu a techniky, analýzu formy a výzdoby, záznam souřadnic a předběžné posouzení stavu dochování. Vzniknou rovněž plány hřbitovů s vyznačením polohy zdokumentovaných objektů.

“

„Dokumentace nemůže vznikat bez místních obyvatel. Výzkumná metoda je důležitá, ale bez rodinné paměti a místních znalostí by mnohá jména, nápisy a životní osudy zůstaly němé. Proto nechceme dokumentovat pro komunitu, ale společně s ní.“

- říká dr. Bartłomiej Gutowski z Ústavu dějin umění UKSW,
odborný koordinátor projektu.

Práce nebudou mít konzervátorský charakter. Jejich cílem je chránit znalosti o objektech ohrožených erozí materiálu, poškozením, zarůstáním a postupnou ztrátou čitelnosti nápisů. Fotografie, popis a lokalizace vytvářejí referenční bod pro budoucí výzkum, péči o hřbitovy a ochranná opatření.

Partnerství s Olza Pro propojuje badatelské zázemí Nadace pro rozvoj UKSW se znalostmi obyvatel, rodin a místních organizací. Historická fotografie, smuteční oznámení, dokument nebo vzpomínka mohou pomoci určit totožnost osoby, doplnit setřený nápis nebo rekonstruovat historii pomníku.

Zapojte se do dokumentace

Máte starou fotografii hřbitova nebo náhrobku? Znáte příběh pohřbeného člověka?

<https://fundacja.rozwoju.uksw.edu.pl/slask-cieszynski-cmentarze/>
b.gutowski@uksw.edu.pl

Každá informace bude před zařazením do dokumentace ověřena. Po skončení prací budou materiály uspořádány, zpracovány a předány ke zveřejnění na portálu Baza Polonika. Výsledky se vrátí místní komunitě jako trvalý a bezplatný zdroj poznání dostupný na obou stranách hranice.

Celková hodnota projektu činí 25 000 PLN. Projekt je plně financován z prostředků polského ministra kultury a národního dědictví pocházejících z Fondu na podporu kultury.

Informace o projektu

Projekt:

Inventarizace polských stop na hřbitovech
v české části Těšínského Slezska - 4. etapa

Terénní práce:

září 2026

Oblast:

vybrané historické hřbitovy v české části
Těšínského Slezska

Rozsah:

fotografická, popisná a kartografická dokumentace, čtení nápisů, měření a
lokalizační údaje, popis formy, materiálu a výzdoby, předběžné posouzení
stavu dochování, plány hřbitovů

Realizátor:

Nadace pro rozvoj Univerzity kardinála Stefana
Wyszyńskiego ve Varšavě

Práce budou provádět odborníci z Ústavu dějin umění UKSW
společně se spolupracovníky.

Zveřejnění výsledků:

portál Baza Polonika - www.baza.polonika.pl

Kontakt:

b.gutowski@uksw.edu.pl

Financování projektu

Celková hodnota projektu:

25 000 PLN

Dotace MKiDN:

25 000 PLN

Podíl dotace na
nákladech projektu:

100%

“

*Paměť zůstává živá,
když vědění obíhá mezi
rodinami, badateli
a místními institucemi.*

**PARTNERSTVÍ
PRO
DĚDICTVÍ**

**Nadace pro rozvoj UKSW
+ Olza Pro z. s.**

Badatelské zázemí a standardy dokumentace propojené
se znalostmi obyvatel, rodin a místních organizací.

OLZA PRO z.s.

MINISTERSTWO KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Spolufinancováno z prostředků polského ministra kultury a národního
dědictví pocházejících z Fondu na podporu kultury

„Ochrana kulturního dědictví v zahraničí“